Samen leren met AI: uitleg uit het boek

Een assistent met kunstmatige intelligentie (AI) kan snel een uitleg, oefening, afbeelding of tekst maken. Toch zegt een fraai resultaat weinig over wat je kind werkelijk begrijpt. De belangrijkste vraag komt pas wanneer het hulpmiddel dichtgaat: kan je kind het idee uitleggen, een nieuwe opgave maken, een bron beoordelen of een eigen keuze verdedigen?

Vier punten nagaan vóór de eerste vraag

Ga vier punten apart na voordat je kind AI gebruikt om te leren.

Toestemming. Mag je kind deze specifieke dienst met dit type account gebruiken? Een leeftijd in de voorwaarden is geen ontwikkelingsfase. Toezicht door een volwassene heft een leeftijdsregel niet op, en je mag je eigen accountgegevens niet aan je kind geven.

Privacy. Welke gegevens verwerkt de dienst en op welke wettelijke basis mag de dienst dat doen? Ga uit van de regels voor persoonsgegevens van kinderen die gelden op de plek waar je kind fysiek is, ook als jij ergens anders bent. Voer geen naam, gezondheidsinformatie, schoolnummer, privégesprek, herkenbare afbeelding of ongepubliceerd werk van iemand anders in.

School. Staat de school of leraar AI toe voor deze taak? Vraag ook welke hulp is toegestaan, hoe je kind die moet vermelden en welke tussenversies bewaard moeten blijven.

Gereedheid. Kan je kind het doel van de taak begrijpen, twijfel uitspreken en hulp vragen? Houd ook rekening met de grenzen van de dienst en met de beschikbare ondersteuning van een volwassene.

Een positief antwoord op één punt beslist niets over de andere drie. Bereikbaarheid is evenmin hetzelfde als toestemming of geschiktheid. De regels verschillen per aanbieder, account, functie en gebied, en kunnen veranderen.

Een gedateerde momentopname laat die verschillen zien. De aangehaalde OpenAI-hulppagina, bijgewerkt op 19 augustus 2026, zegt dat ChatGPT niet bedoeld is voor kinderen jonger dan dertien, dat jongeren van dertien tot achttien toestemming van een ouder nodig hebben en dat een educatieve interactie voor een kind jonger dan dertien door een volwassene moet worden uitgevoerd [34.3]. De Europese gebruiksvoorwaarden, bijgewerkt op 16 januari 2026, gelden voor de Europese Economische Ruimte, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk. Ze noemen minstens dertien jaar of de hogere plaatselijke toestemmingsleeftijd, toestemming van een ouder of voogd onder achttien jaar en een verbod op het delen van accountgegevens [34.4]. De aangehaalde consumentenvoorwaarden van Anthropic, van kracht sinds 8 oktober 2025, gelden voor consumenten in de Europese Economische Ruimte en Zwitserland en stellen daar een minimumleeftijd van achttien jaar [34.5].

De twee aangehaalde Google-hulppagina's hadden geen zichtbare publicatie- of wijzigingsdatum; de hier beschreven documentaire momentopname is van 25 augustus 2026. Een ouder kan in gebieden waar deze optie beschikbaar is bepaalde toegang voor een kind onder de toepasselijke leeftijd aanzetten via Family Link, maar die route was volgens de geraadpleegde informatie niet beschikbaar in de Europese Economische Ruimte, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk. Niet alle functies zijn beschikbaar en filters zijn niet volmaakt [34.6]. De webapp, een persoonlijk account, een schoolaccount en een werkaccount hebben bovendien verschillende voorwaarden; een door Family Link beheerd account krijgt via de beschreven route geen toegang tot de webapp [34.7]. Controleer dus het land, het apparaat, het account en de exacte functie, niet alleen de naam van de aanbieder.

Valt een van de vier punten negatief uit, kies dan een volledig alternatief zonder die AI-dienst. Je kind kan een boek, rekenmachine, bibliotheekbron, gedrukt voorbeeld, spraak-naar-tekst, leraar of activiteit onder leiding van een volwassene gebruiken. Ook een gebrekkige verbinding, ontoegankelijke bediening of de keuze om geen AI te gebruiken is een geldige reden voor zo'n alternatief.

Proberen, vragen, vergelijken, uitleggen en nagaan

Een bruikbare leerlus bestaat uit vijf bewegingen. Eerst probeert je kind de taak zonder AI. Daarna vraagt je kind om één begrensde aanwijzing, niet om het eindantwoord. Vervolgens vergelijkt het kind de reactie met de eigen poging en een geschikte bron. Dan legt het kind het idee in eigen woorden uit. Tot slot controleert het één belangrijke bewering en maakt het zonder AI een nieuwe taak. Gewone hulpmiddelen voor toegang en communicatie blijven beschikbaar, ook ondersteunende en alternatieve communicatie als je kind die gebruikt. Eén taak bewijst niet dat je kind alles beheerst.

Schoolwerk, auteurschap en een eerlijke procedure

Vraag vóór schoolwerk wat is toegestaan. Bewaar zinvolle tussenversies en laat je kind de eigen keuzes, correcties en bijdragen aanwijzen. Vermeld toegestane hulp in de vorm die de leraar vraagt. Een eenvoudige vermelding kan bijvoorbeeld luiden: “Ik gebruikte een toegestane AI-assistent om drie oefenvragen te maken. Ik controleerde de feiten in de opgegeven bronnen en schreef de uiteindelijke tekst zelf.” De werkelijke formulering hangt af van de schoolregel en de werkelijk gebruikte hulp.

Een route die ook zonder AI werkt

Europese richtlijnen voor onderwijs vragen aandacht voor echte keuze, toegankelijkheid, middelen en een alternatief zonder AI of internet [34.20]. Thuis kun je dezelfde vijf bewegingen volledig offline uitvoeren met papier, een boek en menselijke uitleg. Laat je kind eerst proberen, één gerichte vraag stellen, antwoorden vergelijken, de gedachte uitleggen en daarna een nieuwe taak zonder AI maken, met de gewone hulpmiddelen voor toegang en communicatie. Een enkele taak is geen bewijs van volledige beheersing.

Het werkblad Samen leren met AI kan deze leerlus ondersteunen, maar is niet nodig om haar toe te passen. Noteer desgewenst alleen wat voor de taak nuttig is: de schoolregel, het gekozen alternatief zonder AI, de gebruikte bronnen, wat je kind zelf veranderde en hoe toegestane hulp wordt vermeld. Hoofdstuk 18 behandelt het bredere schermkader; het Schermplan voor het gezin kan helpen om afspraken vast te leggen. Hoofdstuk 32 gaat over AI-gebruik door ouders. Privacy en digitale identiteit komen uitgebreider terug in hoofdstuk 33; misleiding, relationele AI en verlies van controle in hoofdstuk 35.

Wanneer je stopt en een mens inschakelt

Een algemene AI-assistent kan geen leerprobleem vaststellen en mag niet beslissen over formele aanpassingen [34.2]. Vraag een leraar, zorgverlener of passende deskundige om individuele hulp wanneer terugkerende moeilijkheden, communicatiebehoeften of toegankelijkheidsproblemen daarom vragen.

Stop de activiteit als de uitvoer seksueel, gewelddadig, hatelijk of dwingend is, om geheimhouding vraagt, privégegevens probeert te verkrijgen of zelfbeschadiging, gevaarlijke handelingen of illegale toegang aanmoedigt. Laat het werkblad dan liggen en betrek een vertrouwd persoon. Neem bij misbruik, uitbuiting, afpersing, een misleidend gemanipuleerd beeld of een geloofwaardige dreiging rechtstreeks contact op met de passende hulpinstantie of de instantie voor kinderbescherming van de plek waar je kind fysiek is, ook als jij ergens anders bent. Bij onmiddellijk gevaar neem je contact op met de hulpdiensten van de plek waar je kind is. Vraag de AI-assistent niet om het gevaar te beoordelen en wacht niet op een antwoord. Leren met AI blijft pas leren wanneer menselijke veiligheid, keuze en begrip de leiding houden.

Werkblad om in te vullen: parentingstagebystage.com/nl/werkbladen/samen-leren-met-ai/

Bronnen bij deze uitleg: parentingstagebystage.com/nl/bronnen/